

Toelichting pennetjesrijn. Bedenk: dit is specifiek, dus in detail kennen hoeft niet.

Onthoud (zie tekeningen) dat het pennetje in een taatspot je met olie zit (die op de 'bolspil' staat, hier leiver stut genoemd) – de rijn om het pennetje klemt waardoor een stukje pennetje er boven uit steekt – en dat daarop de maalspil rust en draait. Nadeel van het pennetjeswerk is dat het maalkoppel opengelegd moet worden voor het verversen van de olie.

Verdere toelichting zie hieronder. Tekst en tekeningen uit Zingende stenen van Dick Abelskamp.

Vrgr: Lammert

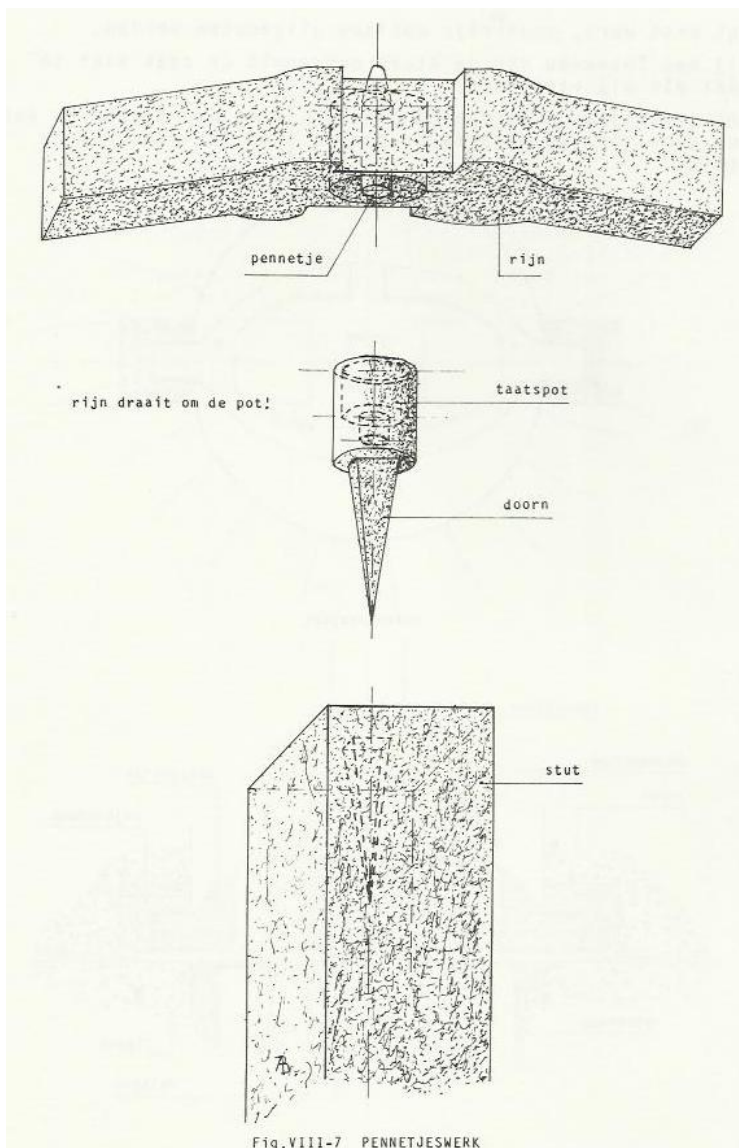
Taatspotje op 'bolspil' of (hier) stut.

Bovenkant rijn, met middenin het topje
vh pennetje dat in de taatspot (links) zit

onderkant rijn met
pennetje dat in het potje draait

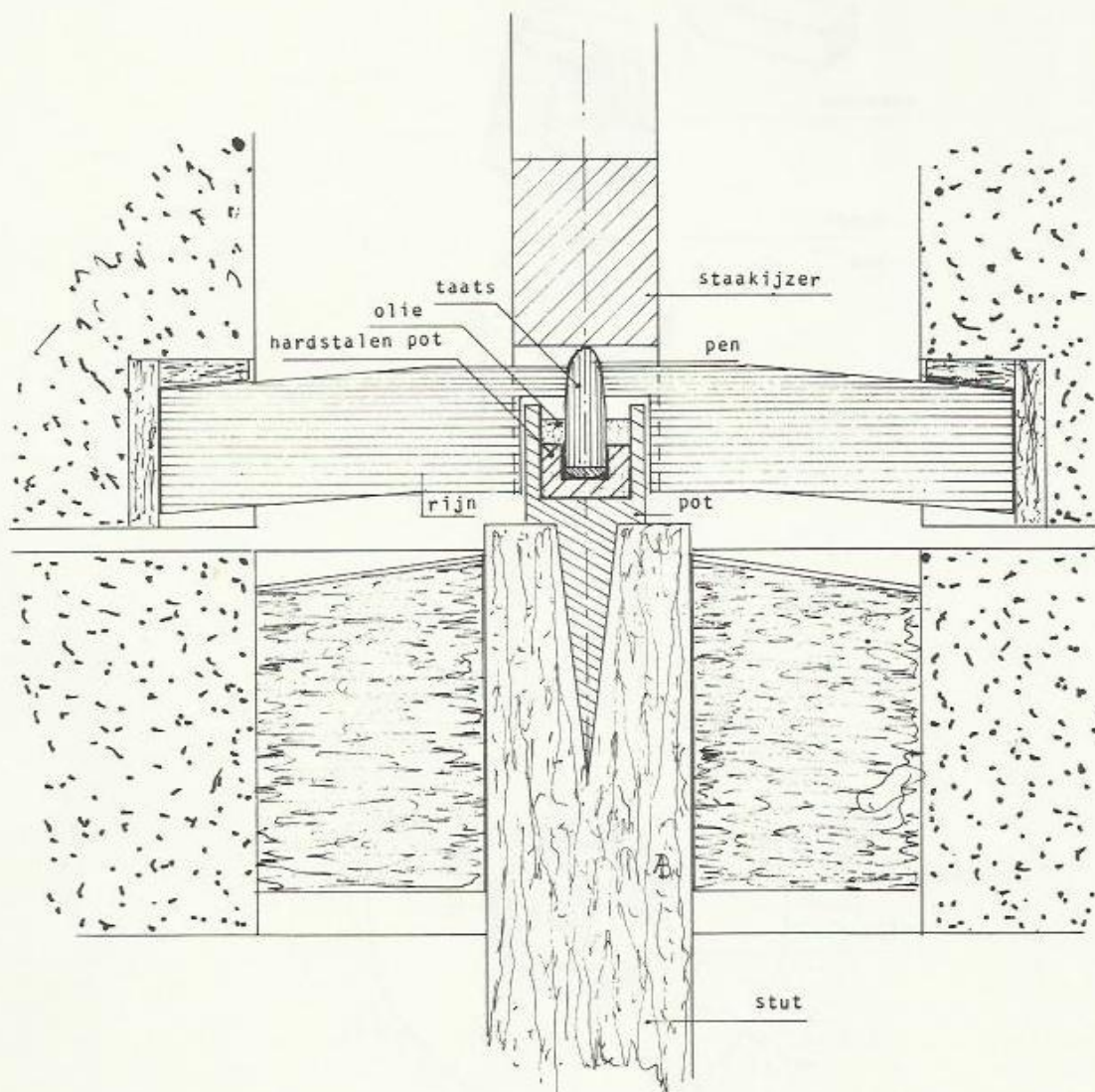
PENNETJESWERK (fig. VIII - 7 en 8)

Ook dit is een balanceerwerk, dat in het zuiden van ons land nogal toepassing gevonden heeft.

De gebruikte rij is tweetaks, uitgevoerd met sparingen voor de klauwen van het staakijzer. In het midden van de rij zit een pennetje, een soort stalen taats geklemd.

Om dit pennetje is in de rij een ronde opening gespaard, waarin ruim passend, het taatspotje valt.

De rij kan op het pennetje om de taatspot draaien. De taatspot staat, vast verankerd, op een stut van hout, die in de ligger zijdelings wordt ondersteund door een houten vulling, en die met het ondereind rust op de pasbalk en die geborgd is tegen ronddraaien. De stut kan door de houten vullingstukken in de ligger op en neer schuiven en zo dus uitlichten en bijhouden van de looper mogelijk maken. Stut en taatspot draaien dus niet.

Smeren van de taatspot is alleen mogelijk als de steen is opengelegd. Daarom is het zinnig, zeer goede olie te gebruiken, of zuivere Molycote.
Soms is de stut in ijzer uitgevoerd, soms ook is de enigszins gewijzigde bolspil ervoor gebruikt.
De houten stut kan vierkant of rond zijn.
Het staakijzer kan een scheefdrukkende werking op de rijen hebben als het niet zuiver loodrecht op de rijen staat, of de hartlijnen van steenspil en pennetje niet zuiver in elkaars verlengde vallen, Kantelen of slaan komt bij het pennetjeswerk bij langzaam draaiende stenen gemakkelijker voor dan bij de Engelse rijen.

Voordelen zijn:

1. De stenen zijn gemakkelijk open te leggen zonder ontregeling van de rijenverbinding.
2. Afstelling van de rijen is vrij eenvoudig. Met balanceren is de looper goed strijkend te krijgen.

Nadelen zijn :

1. De steenspil moet zuiver zijn uitgericht
2. Smering taatspot is alleen bij opengelegde steen mogelijk.
3. Omdat er geen draaiende bolspil is, kan er vanaf deze spil geen reguleur worden aangedreven.
4. Bij langzaam draaiende steen bestaat kans op slaan van de steen.